

L'express de París de Xavier Febrés

Text > CRISTINA MASANÉS

Conversador apassionat, hedonista, viatger, lector i escriptor incansable. Em pregunto si Xavier Febrés és d'aquells que amb quatre o cinc hores de son ja en fan prou. D'altra manera, no em sé explicar el ritme de la seva producció escrita. Dos títols nous se sumen a la seva prolífica obra, dos llibres vinculats a un dels seus temes predilectes, això que anomenariem l'«empordaneïtat». El primer hi passa de manera més tangencial, el segon d'una manera central.

L'express de París: El tren que ens va obrir les portes d'Europa és un llibre d'història social. Un assaig centrat en la construcció tardana i accidentada de la línia fèrria que va unir Barcelona amb París passant per Girona, Figueres i el canvi de via a Portbou. Els llibres de Febrés són un tot indestriable de dades històriques, precisions geogràfiques, mites culturals, amor al paisatge i bona escriptura, però en aquest cas bascula més cap a la història. Tot i que tampoc hi falta la veu subjectiva. «Soc un devot de l'express de Barcelona a París i les seves etapes intermèdies des de la més tendra infantesa», llegim al començament.

Febrés explica amb detall l'escassa inversió i perspectiva de mires del Govern espanyol en qüestió de línies fèrries (el primer tren en territori penin-

sular, el Barcelona-Mataró de 1848, va ser sufragat per promotors privats catalans). Si ens atenim als fets, la connexió amb Europa (el corredor mediterrani!) ja els deixava indiferents. Més fets: la construcció de la línia es va fer amb capital francès, dels germans Rothschild. El Barcelona-Granollers és de 1854. El 1860 va arribar a Santa Coloma, el 1862 a Girona, el 1877 a Figueres i el 1878 a Portbou. Febrés explica amb detall el despropòsit i l'error de l'ample de via ibèric, i va avançant amb la història d'un trajecte que, en efecte, va obrir les portes d'Europa. La mítica dels vagons llit, l'arribada a la Gare d'Austerlitz, el glamur de les exposicions universals, la descoberta de París per part d'alguns escriptors (Rusiñol, Gaziel, Maragall o Pla) i la retirada republicana. La crònica arriba fins avui, i incorpora la polèmica que ha suposat la implantació de l'alta velocitat en detriment de la xarxa de rodalies, eternament oblidada.

El segon llibre és *L'Empordà per a mitòmans*, publicat per Edicions Cal·lígraf, que ressegueix l'Empordà començant pel Rosselló, un paisatge molt estimat per Febrés (sobre Banyuls, escriu: «L'indret més sumptuós del món que conec»), i va baixant fins a Calella. Els elefants d'Anníbal, Walter Benjamin, la tramuntana («No és només un

tats, sobre els tallers i els escultors, les tècniques que van desenvolupar, la construcció d'edificis determinats, els encàrrecs i els cobraments, els mètodes de transport o l'evolució estilística de les construccions. Fer un recorregut per la pedra, les pedreres i els treballadors de Girona també és fer-lo per la història dels gironins i de la Corona d'Aragó.

L'obra és ambiciosa, però no per això es queda a la superfície: les explicacions estan constantment acompanyades de fotos i dibuixos, i s'hi esmenten exemples de tota mena de construccions arquitectòniques: des de claustres fins a edificis i palaus particulars; encàrrecs de la reialesa; finestres i escultures funeràries, moltes de

les quals familiars per als gironins, i de llocs com el carrer dels Ciutadans o el carrer dels Alemanys, el castell feudal de Gironella, el claustre de Sant Domènec o el conjunt monàstic de Sant Pere de Galligants. Tot plegat, amb un últim objectiu: preservar la memòria històrica de les pedreres de la ciutat, que un dia en van ser un motor econòmic cabdal. Amb la pedra com a motiu central, l'obra aconsegueix fer un repàs de la història de la ciutat, la gent, els oficis i els costums i l'evolució de les tendències arquitectòniques iniciades a l'edat mitjana a casa nostra, alhora que posa de manifest l'envergadura de la indústria pedrera a partir del creixement i el desenvolupament de la ciutat.

FEBRÉS, X. *L'express de París: El tren que ens va obrir les portes d'Europa*. Cassà de la Selva: Editorial Gavarres, 2023. 176 p. (Col·lecció Narratives; 8)

FEBRÉS, X. *L'Empordà per a mitòmans*. Figueres: Edicions Cal·lígraf, 2022. 236 p.

vent. És encara més una llum»), Empúries («Torno a Empúries quan em sento pobre en bellesa»), Josep Pla, el Motel de Figueres («La depuració d'una filosofia»), Ava Gardner, els russos de la Costa Brava i altres mites d'una terra que no esgota el potencial literari. Si existeix un gènere anomenat Empordà, com defensava Vicenç Pagès, entre els noms fonamentals (com el mateix Pagès), hi hauria Josep Pla, Adrià Pujol i, per descomptat, Xavier Febrés.

FUMANAL, Miquel Àngel; SAGRERA, Jordi. *La pedra de Girona: L'esplendor del marbre blau*. Figueres: Brau Edicions, 2022. 224 p.